

РЕКОМЕНДОВАНО
Міністерством
освіти і науки України

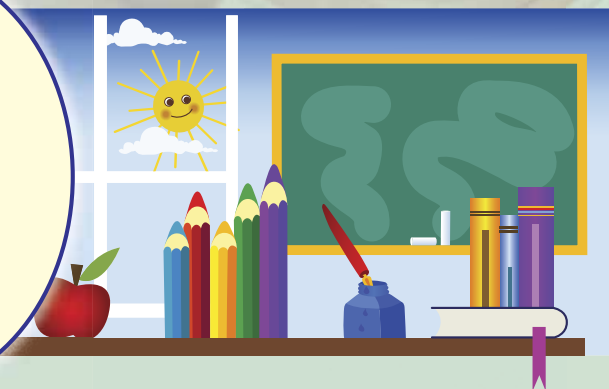
ДЕРЖАВНА
ПІДСУМКОВА
АТЕСТАЦІЯ

2014

ЧИТАННЯ

4

Клас

**Збірник завдань
для державної
підсумкової атестації
з читання
українською мовою**

*для загальноосвітніх
навчальних закладів
з навчанням російською мовою*

УДК 811.161.2(079.1)
ББК 81.2УКР-922
В76

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України
від 27.12.2013 № 1844)*

Воскресенська Н.О.

В76 Збірник завдань для державної підсумкової атестації з читання українською мовою для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою. 4 клас / Н.О. Воскресенська, О.Я. Харченко. – К. : Центр навч.-метод. л-ри, 2014. – 64 с.

ISBN 978-617-626-166-7.

**УДК 811.161.2(079.1)
ББК 81.2УКР-922**

ISBN 978-617-626-166-7

© Воскресенська Н.О., Харченко О.Я., 2014
© Центр навчально-методичної літератури, серійне оформлення, оригінал-макет, 2014

Пояснювальна записка для вчителя

Державна підсумкова атестація з читання українською мовою в 4 класі загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою проводиться у вигляді підсумкової контрольної роботи. В основу відбору змісту навчального матеріалу, рівень осягнення котрого підлягає перевірці, покладено вимоги навчальної програми з читання для 1–4 класів (Программы для средней общеобразовательной школы с русским языком обучения. 1–4 классы. – К. : Початкова школа, 2006).

Визначення рівня сформованості навички читання українською мовою охоплює перевірку вмінь розуміти прочитане, визначати основну думку твору, висловлювати ставлення до прочитаного.

Кожна підсумкова контрольна робота складається з дев'яти тестових завдань різних рівнів складності, серед яких: шість завдань *закритого типу* з вибором однієї правильної відповіді, три завдання *відкритого типу* з короткою відповіддю.

Оцінювання підсумкової контрольної роботи здійснюється відповідно до наказу МОНмолодьспорту України від 13.04.11 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» так:

– за завдання *закритого типу* з вибором однієї правильної відповіді виставляється **1 бал**;

– за завдання *відкритого типу з короткою відповіддю* – **2 бали** (якщо завдання виконане частково – **1 бал**);

– за завдання на встановлення відповідності між поняттями та їхнім значенням, між окремими елементами твору – **2 бали**;

– за завдання на розмітку вірша для виразного читання – **2 бали**.

Максимальна кількість балів за правильно виконану роботу – **12**.

Інструкція для учня

1. Уважно прочитай текст, щоб зрозуміти, про що в ньому йдеться. Якщо потрібно, перечитай його. Поміркуй, яка тема тексту, яка його основна думка, хто головний герой.

2. Якщо в тексті є слова, яких ти не розумієш, дізнайся про їхнє значення зі Словника після тексту.

3. Якщо якийсь із завдань ти не можеш виконати, пропусти його і почни виконувати наступне. Повернись до невиконаного завдання пізніше.

4. До шести завдань кожної контрольної роботи подано три варіанти відповіді, з-поміж яких треба обрати один правильний і обвести кружечком букву, що стоїть поряд.

Наприклад:

Про пригоди Яви і Павлуші написав:

А Анатолій Костецький

Б Василь Сухомлинський

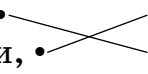
ⓑ Всеволод Нестайко

5. Якщо ти вважаєш, що обрано або записано неправильну відповідь, акуратно закресли її і познач або запиши правильну.

6. У роботах є завдання, які слід виконувати на спеціально відведених для цього рядках.

7. Якщо в завданні потрібно з'єднати окремі частини висловлювання або слово та його тлумачення, роби це за допомогою ліній.

Наприклад:

Слово не горобець, • • як пес хвостом.

Не кидайся словами, • • вилетить – не впіймаєш.

8. Після виконання роботи перевір її.

Бажаємо тобі успіху!

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

ПІСНЯ СОЛОВ'Я

Якось один купець упіймав у лісі птаха, приніс додому і посадив його в розкішну клітку зі срібла, золота й коштовного каміння.

Був у цього купця чудовий сад, а в ньому стільки квітів, що очі розбігалися. Посередині саду був водограй. Купець поставив клітку поблизу водограю і щодня приходив милуватися птахом. А той тільки сумно дивився в небо й жалібно співав.

Знайшов купець чоловіка, який знав пташину мову, привів його до клітки – хай розгадає солов'їну пісню.

Послухав чоловік птаха і каже:

– Хазяїне, соловей співає: «Вітчизно моя, гніздечко моє, я без вас не можу жити».

Минали дні, і соловей співав ще жалібніше. Тоді купець випустив солов'я на волю, а сам разом із чоловіком, який знав пташину мову, сів на коня і поскакав услід за солов'єм.

Той злетів з гори, перетнув долину, напився із джерела холодної води й нарешті дістався до дерева, яке стояло в лісі, побачив зруйноване гніздо й голосно заспівав:

– Вітчизно моя! Ти найкраща, наймиліша!

З того дня він став вільно співати і славити своє гніздо.

Послухав його купець і каже:

– Дивак цей соловей. У мене він жив у розкошах, у золотій клітці і сумував. А тут побачив зруйноване гніздо й заливається від радості.

Чоловік, який знав пташину мову, відповів йому:

– А ти не дивуйся, хазяїне. Кожному своя вітчизна, своє гніздо наймиліше, а воля найдорожча.

(216 слів)

З народного

Словник

Коштóвний – драгоценный
Водогрáй – фонтан

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А оповідання
Б казка
В легенда
2. Якого птаха впіймав купець?
А горобця
Б солов'я
В синицю
3. Із чого була зроблена клітка птаха?
А із срібла і золота
Б з дерева і скла
В з коштовного каміння і скла
4. Чому соловей жалібно співав?
А бо йому не подобалася клітка
Б бо сумував за рідним гніздечком
В бо втомився від співу
5. Для чого купець покликав чоловіка, який знав пташину мову?
А щоб той розгадав, про що співає соловей
Б щоб навчив солов'я своєї мови
В щоб порозмовляв із солов'єм
6. Що здивувало купця?
А те, що гніздо солов'я було так далеко
Б те, що гніздо солов'я було зруйновано
В те, що соловей радісно співав біля зруйнованого гнізда

7. Знайди в тексті опис купецького саду й випиши його.

8. У яких словах висловлено основну думку тексту? Випиши їх.

9. Поєднай стрілочками частини прислів'їв.

Людина без Вітчизни,	•	•	умій за неї постояти
За рідною землею	•	•	як соловей без пісні
Батьківщина – мати,	•	•	і в небі сумно

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

ЦВІРКУН

Ріс собі на світі хлопчик. І дуже люди його любили, бо вмів він співати, як ніхто на світі. Вечорами, після денної роботи, коли можна було трохи спочити, сходилися старі й малі послухати пісню. Кожен, хто чув хоч раз той спів, ніби набирав у груди сили і снаги, ніби пив живу воду із цілющого джерела. Співав хлопець про сонце, про квіти-трави, про землю. І кожна його пісня славилася рідний край. Ті пісні хлопчина складав сам. А коли в нього питали, як це йому вдається, відповідав, що все те – від квітів, дерев, птахів та звірів.

Якось прийшло в цей край лихо. Про співучого хлопчика прочули злі вороги й вирішили викрасти його. Темної ночі схопили вони його й понесли у свої землі. Володар тої країни хотів мати співучого раба. Та хлопець йому не співав. Просили його – мовчав, били – мовчав. Тільки одного разу, змучений украй, завів тужну-тужну пісню. Була вона про розлуку з рідною стороною.

Володар наказав відвезти співака в його землю. Тількино той ступив на рідну землю, одразу з нього вирвалася пісня, але хлопець зник. Лише в зеленій траві застрибало маленьке чорненьке створіння. І задержувало заспівало.

Відтоді й повелися на нашій землі веселі цвіркуни. Їхні пісні славлять рідну землю, звеселяють смутних. А хто понад усе любить батьківщину, той чує в пісні маленького цвіркуна слова про красу нашої землі.

(215 слів)

За Анатолієм Литвином

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б казка

В легенда

2. За що любили хлопчика люди?

А за те, що вмів гарно співати

Б за те, що вмів гарно читати вірші

В за те, що вмів гарно розповідати

3. Що славила кожна пісня хлопчика?

А рідні поля **Б** рідний край **В** рідну мову

4. Що зробили вороги з хлопцем?

А заборонили співати

Б викрали

В зробили з нього раба

5. Чому хлопчик не співав у неволі своїх пісень?

А тому, що був невільник

Б тому, що сумував за батьківщиною

В тому, що забув слова пісні

6. На кого перетворився хлопчик?

А на метелика **Б** на цвіркуна **В** на гедзя

7. Знайди й випиши речення, з якого видно, що хлопець зрадив поверненню на рідну землю.

8. У яких словах висловлено основну думку? Випиши їх.

9. Поєднай стрілочками частини прислів'їв.

Від батьківщини віє теплом, • • і сонце яскравіше світить.
Як будеш рідної землі
триматися, • • від чужини холодом.
У рідному краю • • то будеш від неї сили
набиратися.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

ЧИМ ХАТА БАГАТА

Визолотило сонце лани. Скрізь поширився густий гарячий дух стиглого зерна.

Денисків тато і днює й ночує в полі. У комбайнерів роботи в час жнив – непочатий край. Дениско так, бува, скучить за татом, що більше й витерпіти несила. Тож відпроситься в домашніх, осідлає замість коня довгу лозину – й бігцем на лан.

– Це добре, що ти підсобити прийшов, – пригладжує Денискові непокірного чубчика тато. – Тут, брате, поспішати треба, бо врожай не той, що в полі, а той, що в коморі. Як гадаєш, упораємо за сьогодні цей лан?

– Щось йому ні кінця ні краю, – з непевністю в голосі каже Дениско.

– Не питає добрий жнець, чи широкий загонець, – усміхається тато й, підморгуючи синові, додає: – Очі роботи лякаються, а руки роблять...

Так, перемовляючись та жартуючи, вони і жнивуть, поки сонце не похилить до обрію і не ляже на землю передвечірня сутінь.

Частенько в цей час приходять по Дениска бабуня. Вона приходять з повним кошиком ще теплих пиріжків, з баночкою липового меду і бідончиком квасу чи узвару.

Тато зупиняє комбайна, подає знак своїм хлопцям, щоб усі ставали на підвечірок. Призволяються комбайнери смачнучими пирогами. Найласіші шматки Денискові підсовують.

А бабуня припрошує:

– Їжте, любі женчики, їжте. Чим хата багата, тим і рада.

– Е, бабо Насте, ваша хата не тільки пирогами багата, – весело усміхається Степан. – Он який у вас хлібороб росте! Не хлопець – золото. Якби не Дениско, ми б сьогодні й половини не зробили. Недарма кажуть, що нива потребує доброї погоди, доброго насіння та доброго робітника.

Дениско опускає долу очі. Він не звик, щоб його хвалили.

(248 слів)

За Анатолієм Григоруком

Словник

Загонéць – полоса поля, которую жнёт один жнец

Підвечірок – полдник

Призволя́тися – угощатися

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А казка

Б легенда

В оповідання

2. Що робили хлібороби в полі?

А сіяли зерно

Б орали землю

В збирали врожай

3. Чому Дениско опинився в полі?

А тому, що хотів подивитися, як збирають урожай

Б тому, що дуже скучив за татом

В тому, що хотів допомогти татові

4. Випиши з тексту речення, у якому говориться, чим бабуся пригощала хліборобів.

5. За що Степан похвалив Дениска?

А за те, що той прибіг у поле

Б за те, що хлопець, як міг, допомагав хліборобам

В за те, що хлопець любить батька

6. Як Степан похвалив Дениска? Випиши речення.

7. Знайди й підкресли вжиті в тексті прислів'я. Скільки їх?

А 3

Б 2

В 5

8. Встанови відповідність між видом усного народного твору і його визначенням. З'єднай їх лінією.

скоромовка •	• опис ознак чи дій предмета, рослини, тварини або явища, за якими треба відгадати, про кого чи про що йдеться
прислів'я •	• жартівливий вислів, складений з важких для швидкої вимови слів
загадка •	• короткий влучний вислів, у якому узагальнено життєвий досвід і мудрість народу

9. Вибери прислів'я, яке найточніше виражає основну думку твору Анатолія Григорука «Чим хата багата».

А Де руки й охота, там спора робота.

Б Сьогоднішньої роботи на завтра не відкладай.

В Хочеш їсти калачі, не лежи на печі.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

У ГУРТІ Й ПІСНЯ В ЛАД ІДЕ

Пісню в родині Бубликів люблять однаково що малі, що великі. І найперший заспівувач у них – дідусь. Бува, сидить собі він нищечком на краю лави, бо взагалі натурою мовчкуватий, слухає, усміхаючись у вуса, про що інші гомоняють. А коли розмова дійде до кінця і попримовкнуть усі, дідусь кашляне й упівголоса, ніби дослухаючись до самого себе, заведе:

Місяць на небі, зіроньки сяють,
Тихо по морю човен пливе...

Бабуня лукаво позирне на діда, звичним рухом поправить хустину на голові й високим, на диво молодим голосом підхопить:

В човні дівчина пісню співає,
А козак чує – серденько мре.

Два останні рядки дружно повторюють усі гуртом: і дідусь із бабунею, і тато з мамою, і Мар'янка з Дениском. Пісня мужніє, повниться силою, і Денискові починає здаватися, ніби її зачаровано слухають високі мальви під вікнами, вишняк край городу, навіть сонні ворони у своїх чорних, ледь видимих у п'їтьмі гніздах. Він починає так старатися, що завершальні слова пісні кінчає пізніше за інших, на високій і навіть писклявій ноті.

– Ми співали, нам і спасибі, – каже, перевівши дух, дідусь.

– Щира пісня гріє краще за кожуха, – нехотя підводиться з лави бабуня.

– У гурті пісня завше в лад іде, – зауважує тато.

– От тільки Денис півня пустив, – раптом кидає Мар'янка.

– Якого ще півня! – обурюється Дениско. – Завше ти вигадуєш!

– Мальованого! Всі скінчили, а ти нявчиш, як кіт, що його за хвоста смикають.

– Годі вам, – примирливо усміхається дідусь. Кажуть: не співається пісня без заспівувача. Але є й інша приказка: не той молодець, що починає, а той, що кінчає. Ти, Дениску, скінчив останнім. От і вважай, що вчинив, як справжній молодець.

(244 слова)

За *Анатолієм Григоруком*

Словник

Ніщечком – тихонько

Нату́ра – характер

Гурто́м – вместе

Вишні́як – вишнёвый сад

За́вше – завжди

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А казка

Б легенда

В оповідання

2. Що любили в родині Бубликів?

А читати вірші

Б розповідати цікаві історії

В співати пісні

3. Хто першим починав співати?

А Дениско

Б дідусь

В бабуся

4. Як слід розуміти вислів «півня пустив»?

А випустив півня на вулицю

Б дуже голосно співав

В видавав під час співу фальшиві ноти

5. За що дідусь похвалив Дениска?

А за те, що голосно співав

Б за те, що півня пустив

В за те, що останнім закінчив співати

6. Які речення тексту свідчать, що Дениско дуже старався співати? Випиши їх.

7. Знайди й підкресли вжиті в тексті прислів'я. Скільки їх?

А 4

Б 7

В 5

8. Встанови відповідність між видом усного народного твору і його визначенням. З'єднай їх лінією.

прислів'я •	• опис ознак предмета чи явища, за якими потрібно відгадати, про кого чи про що йдеться
байка •	• короткий влучний вислів, у якому узагальнено життєвий досвід і мудрість народу
загадка •	• невеликий, переважно віршований твір повчального змісту, у якому в образах тварин, рослин та різних предметів зображено людей

9. Вибери прислів'я, яке найточніше виражає основну думку твору Анатолія Григорука «У гурті й пісня на лад іде».

А Усяка пташка свої пісні співає.

Б Легше тобі на душі стане, як пісня до твого серця загляне.

В У гурті співати – єдність відчувати.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

СНІЖОК

На сільському ставку несподівано приводнився великий птах. Дітлахи помітили його і підняли галас.

– Дика гуска прилетіла! Дика гуска!

Почувши їхні крики, уважний до всього дідусь Свирид пішов на став. І справді: на воді, похиливши довгасту шию, плавав великий птах. Навколо ставка вже юрмилися люди.

– Поранений, не інакше, – сказав хтось. – Треба щось зробити, щоб не мучився.

– Це не гуска, а лебідь-шипун, – пояснив односельцям Свирид та й побрів по мілкому до птаха.

Поніс Свирид птаха додому. Одразу промив йому рану на крилі, забинтував. Лебідь за весь час ані разу не пручнувся, ніби розумів, що потрапив до рук доброго чоловіка.

Настали холоди, птахові діватися нікуди було, то й зазимував у Свирида в одній із ним хаті. Дід його годував з рук, напував водою. Спершу сам, а потім дітлашня до нього занадилася. Сніжком лебедея прозвали, годували до самої весни. А як настав травень, прилетіли його родичі. Видно, верталися тим же шляхом. Сніжок уже два тижні гуляв у дворі разом з домашніми гусьми і навіть старшував над меншими. Коли одного ясного дня почувся в небі лебединий клич, Сніжок ураз заметушився, усе йому байдуже стало, навіть кумедні гусенята. Дід Свирид якраз порався на городі, почув голос перелітних птахів і хотів глянути, відкіля та куди вони летять, коли почулося лопотіння крил на подвір'ї: то лебідь Сніжок знявся в повітря. Старий мало не крикнув услід: «Куди ти?», але лебедея не могла зупинити жодна сила. Тим більше, що йому треба було наздогнати ключ.

(233 слова)

За Дмитром Прилюком

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А оповідання
Б легенда
В казка
2. Якого птаха помітили діти?
А гуску
Б лебедя
В качку
3. Чому птах не зміг полетіти у вирій?
А тому, що був поранений
Б тому, що був голодний
В тому, що не знав, куди летіти
4. Як назвали птаха?
А Шипун
Б Лебедик
В Сніжок
5. Хто врятував птаха?
А Дід Демид і діти
Б Дід Семен і діти
В Дід Свирид і діти

6. Знайди й випиши речення, у якому говориться про те, як реагував лебідь на лебединий клич.

7. Чому відлетів лебідь? Напиши про це.

8. Запиши, як дідусь рятував лебедя.

Прочитай уважно вірш.

ЛЕБІДЬ

(уривок)

В міцну рибальську сітку
Заплуталася ніжка,
І гарний білий лебідь
Піднятися не зміг.

Тут хлопчик десь узявся.
Він біля річки грався.
Побачив бідну птицю
І вибратись поміг.

... І вийшов білий лебідь,
Злетів високо в небо
На диво всім сусідам,
Що вийшли з ним услід.

(43 слова)

За Катериною Чумак

9. Що спільне у творах Дмитра Прилюка і Катерини Чумак?

А назва творів

Б жанр творів

В тема творів

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

ЖИВИ, ВОРОНО!

Що не кажіть, а взимку теж весело: тут тобі і лижі, і санки, і хокей, і Новий рік з подарунками. Та й канікули вже незабаром.

З такими думками Льончик Горенко біг у школу, коли його увагу привернуло голосне вороняче каркання. Птахи збуджено перелітали з дерева на дерево. Було зрозуміло, що щось сталося.

Льончик побачив, що по глибокому снігу, тягнучи за собою зламане крило, незграбно стрибала невеличка чорна ворона, а до неї, потопаючи по груди у снігу, наближався кудлатий пес. Несамовито каркаючи, ворони, певно, сподівалися відігнати нахабного пса від своєї родички.

Миттєво скинувши ранець, Льончик із криком: «Ану, не чіпай!» кинувся до птаха. Глибокий сніг не давав йому бігти швидко.

Побачивши, що зі снігу стирчить уламок товстої гілки, Льончик схопив її і з усієї сили жбурнув у собаку. Пес сахнувся вбік, та все ж стежив за вороною, а вона вже не мала сили рухатись і безпомічно розкинула крила на снігу.

Хлопчик нарешті підбіг до неї й підняв на руки. Ворона не пручалася, тільки косилася чорним блискучим оком. Вороняча згряя каркала дедалі менше. Мабуть, здогадалася, що всі страхи її родички вже позаду. Собака ображено почвалав геть: полювання сьогодні не вдалося.

Притискаючи до себе птаха, Льончик прямував до школи і радів: «Віднесу її до живого куточка. Там уже є і черепаха, і голуб, і хом'ячки. Тепер буде жити ще й ворона. Підлікуємо її крило, а навесні випустимо. Нехай летить до своїх. Он як вони за неї переживали...»

(233 слова)

За Василюю Олярис

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б казка

В легенда

2. Коли відбувається описана в тексті подія?

А узимку

Б восени

В навесні

3. Якого птаха побачив хлопчик?

А ворону

Б сороку

В грака

4. Що трапилося з пташкою?

А її покусав собака

Б на неї напала лисиця

В у неї було зламане крило

5. Хто хотів напасти на птаха?

А вовк

Б собака

В лисиця

6. Знайди в тексті й підкресли речення, у яких ідеться про зимові розваги.

7. Напиши, як Льончик урятував птаха.

8. Запиши, що вирішив хлопчик зробити з птахом.

Прочитай уважно вірш.

ПТАШЕНЯ

З пташеням маленьким
Трапилась біда.
Як піднявся вітер –
Випало з гнізда.
З кошиком Андрійко
По щавель ішов.
Пташеня сіреньке
У траві знайшов.
У Андрійка очі
Блиснули від сліз.
Взяв його тихенько,
До гнізда поліз.
Пташеня зраділо:
Кінчилась біда,
Із руки стрибнуло
До свого гнізда.

(43 слова)

Дмитро Мегелик

9. Що спільне у творах Василя Олярис і Дмитра Мегелика?

- А жанр
- Б тема
- В основна думка

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

ХИТРИЙ ПІВЕНЬ

Півень, тріпочучи крильми, злетів на пліт і почав на все горло кукурікати. Із сусіднього лісочка підкралася лисичка.

– День добрий! – гукнула вона. – Почула, як ти гарно кукурікаєш. Чудовий у тебе голос. Тільки не знаю, чи вмієш ти так співати, як співав твій батько.

– А як співав мій батько?

– Він на одній нозі ходив по плоту і, заплющивши одне око, так гарно кукурікав, що й ну...

– І я зможу! – сказав півень. Заплющив одне око і почав кукурікати.

– А чи зможеш ти стояти на одній нозі і, заплющивши обидва ока, співати?

– Зможу! – крикнув півень.

Та тільки заплющив він очі, як лисиця підскочила і схопила його.

Понесла лисиця півня в ліс і хотіла вже з'їсти. А він і каже:

– Твоя мати так не робила!

– А як же вона робила?

– Схопивши півня, вона, перш ніж розірвати його, мала звичку співати.

– Я вся вдалася в матір! – промовила лисиця.

Заплющивши очі, вона почала щось шепотіти.

Півень цього й чекав: змахнув крильми, злетів і сів на дерево.

– Ось тобі й маєш, півень мене перехитрив, – облизавшись, промовила лисиця, зітхнула й голодна подалася до своєї нори. (190 слів)

З народного

Словник

Пліт – изгородь

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б казка

В легенда

2. Про кого нагадала півневі лисичка, щоб його перехитрити?

А про батька півня

Б про старого півня

В про хитрого півня

3. Що зробила лисичка, коли півник заплющив очі?

А почала плескати в долоні

Б замилувалася його красою

В схопила його

4. Як півник зумів урятуватися?

А попросив відпустити його

Б попросив лисичку заспівати

В вигадав, наче знав лисиччину матір

5. Кого з героїв казки характеризує прислів'я «На язиці медок, а на думці льодок»? Запиши.

6. Обери прислів'я, яке виражає основну думку казки.

А Вовка боятися – в ліс не ходити.

Б Де сила не бере, там треба розумом підсобити.

В Страху немає там, де його не бояться.

7. Казка – це:

А твір, у якому описано те, чого в житті не буває.

Б твір повчального змісту, де головними героями найчастіше виступають тварини, а висміюються люди.

В твір про реальну подію в житті людини чи тварини.

8. З поданих слів вибери ті, які характеризують півника. Запиши їх.

Хитрий, підступний, улесливий, розумний, кмітливий, довірливий, самовпевнений, винахідливий.

Півник – _____

9. Героями яких відомих тобі казок є лисичка або півень? Запиши їхні назви.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

СОБАКА І КІТ

В однієї бабусі жили собі у дружбі й злагоді собака та кіт. Собака гавкав на перехожих, не пускав чужих у двір, а кіт мишей ловив. Та набридло котові полювання. Почав він залазити в комору, де стояли горщики зі сметаною. Потай злизував вершки. Помітив це собака, заліз у свою будку та й спить цілу добу: хай у двір хто бажає, той і заходить, що хоче, те й виносить.

Побачила це бабуся і дуже занепокоїлася. Покликала вона своїх лінивих помічників та й каже:

– Хто з вас цю ніч буде добре вартувати, тому я дам оце смажене курча.

Вона показала їм курча і заховала його в коморі.

Собака всю ніч не спав, гавкав. Почув це кіт і зрозумів, кому господарка віддасть смачне курча. Заліз він до комори.

Уранці бабуся вирішила віддати курча собаці. Зайшла вона до комори – а віддавати вже нічого: курча зникло. Господарка відразу зрозуміла, хто його поцупив. Хотіла вона покарати за це кота, але той мерщій кинувся тікати. Собака теж розлютився й погнався за котом, намагаючись його вкусити. Та де там! Видряпався кіт на високу вербу. Як його дістанеш! З того часу собаки та коти у злагоді не живуть.

(192 слова)

З народного

Словник

Зла́года – согласие

Полюва́ння – охота

Комо́ра – кладовая

Вартува́ти – сторожить

Сма́жений – жареный

Поцу́пити – украсть

Покара́ти – наказать

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б казка

В байка

2. Що став робити кіт, коли йому набридло полювання?

А цілу ніч спав

Б злизував вершки зі сметани

В грався з мишами

3. Як господарка вирішила заохотити до вартування своїх помічників?

А засмажила для них курча

Б налила горщик сметани

В напекла пирогів із м'ясом

4. Куди поділося бабусине частування?

А його з'їли кіт і собака

Б його з'їв кіт

В його з'їв собака

5. Кого з героїв казки характеризує прислів'я «Яка совість, така й честь»? Запиши.

6. Обери прислів'я, яке виражає основну думку казки.

А Умів украсти, умій і очима кліпати.

Б Ліпше солом'яна угода, ніж золота сварка.

В Вірний приятель – то найбільший скарб.

7. Байка – це:

А твір повчального змісту, де головними героями найчастіше виступають тварини, а висміюються люди.

Б твір, у якому описано те, чого в житті не буває.

В твір про реальну подію в житті людини чи тварини.

8. З поданих слів вибери ті, які характеризують kota. Запиши їх.

Лінивий, хитрий, підступний, мстивий, довірливий, нечесний, боягузливий, спритний.

Кіт – _____

9. Героями яких відомих тобі казок є кіт або собака? Запиши їхні назви.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

УРЯТУВАЛА

Колись, не так і давно, жила в одному містечку на Чернігівщині дівчина-красуня. Була вона струнка, чорнобрива, кароока, з тугою косою за плечима. Знала безліч старовинних пісень і співала їх так, що навіть людина, яка й мови української не знала, танула серцем, ронила щиру сльозу, бо вчувала в тих піснях красу і велич душі народу.

Звали ту дівчину Оленою. Мала вона от-от повінчатися зі своїм нареченим.

Та заступили світ чорні хмари війни. Топтали й ганьбили нашу землю злі вороги. Провела Олена свого любого на фронт, провела і стала чекати. І тільки тоді, як було визволено наш край з-під фашистських чобіт, тільки тоді приніс листоноша жаданий трикутничок. І не від Тихона, ні... Друзі його писали, що лежить її суджений у далекому лазареті, смертельно поранений, і марить її ім'ям... Просить привезти води з джерела, що на Замковій горі, благає долю, аби Оленчин голос почути, народною піснею з її вуст душу вгамувати...

Хутко зібралася дівчина й подалася до щастя свого аж за Урал. Відшукала хлопця, джерельною водою напувала, до спопелілих вуст припадала і тихо співала улюблену Тихонову пісню:

Ой у лузі, та ще й при березі
Червона калина похилилася...

І побачила Оленка, як із тим її співом усе ясніше розплющувалися карі очі коханого, а на його блідому, украй змарнілому обличчі тепло світилася усмішка...

Дні і ночі просиджувала біля нього. А коли забирала додому, лікар-хірург відкликав Олену і сказав наодинці: «Не ми, а ваша любов, ваші народні пісні врятували солдата від смерті».

(242 слова)

За С. Носачем

Словник

Мáрити – бредить

Вгамувáти – успокоить

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
 - А казка
 - Б байка
 - В легенда
2. Визнач, яка тема твору.
 - А боротьба з німецько-фашистськими загарбниками
 - Б краса людини
 - В сила народної пісні
3. Коли прийшла перша звістка про хлопця?
 - А на початку війни
 - Б у кінці війни
 - В після визволення рідного краю
4. Що врятувало солдата від смерті?
 - А майстерність лікарів
 - Б любов і народна пісня
 - В джерельна вода
5. Як звали героїню твору?
 - А Олеся
 - Б Олена
 - В Оксана
6. Яку пісню співала дівчина своєму коханому?
 - А «Чи я в лузі не калина була...»
 - Б «Ой у лузі, та ще й при березі червона калина похилилася...»
 - В «Калино-малино, чого в лузі стоїш?»

7. Знайди й підкресли в тексті речення, у якому говориться про те, яке враження на слухачів справляв спів дівчини.

8. Обери й запиши слова, якими можна схарактеризувати дівчину.

Мужня, добра, рішуча, байдужа, красива, терпляча, зла, корислива, співуча

Олена _____

9. Знайди в тексті й випиши речення, у якому висловлено основну думку твору.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 5

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

ПІСНЯ-РЯТІВНИЦЯ

Старий вусатий кобзар сидить коло вогню, грає на кобзі, співає, згадує минуле.

Ось серед моря стоїть турецька галера. Кругом галери на козацьких чайках сидять козаки. На галерах ряди невільників-козаків, прикутих до ключін. Між ними – молодий вродливий козак Іван. Між рядами невільників стоять турки в пишних уборах. Усе завмерло. І раптом Іван заспівав пісню. «Слава наша не поляже», – цілий хор дужими голосами підхопив її. І одразу чайки рушили до галери. Козаки заворушились. От вони вже на галері. Блищать шаблі, миготять криві турецькі ятагани.

Упали турки. Розкуті вже невільники. «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине!» – гукають козаки. Утікають турки. Захопили вони із собою й Івана. Вирішили його стратити, бо його спів сповнив козаків сміливості й рішучості.

Мужньо зустрів Іван вирок. А доки чекав страти, співав сам собі українських пісень. І помітив хлопець, що від того співу тихо стає навкруги.

Та ось настав день страти. Вивели Івана на площу. Зігнали туди звідусіль натовп, щоб усі бачили, як умиратиме сміливий українець. І тоді попросив Іван дозволу заспівати останню у своєму житті пісню. Заспівав. А коли скінчив, з натовпу залунало: «Ще! Ще!».

І знову співає Іван. Він бачить, як завмерли і стоять непорушні його катівники, як плачуть у натовпі дівчата й жінки... І наче крила виростають у хлопця за плечима. А натовп благає залишити життя Іванові. І не наважилися бусурмани стратити хлопця.

Багато років промайнуло. Повернувся з неволі вже сивий дідусь Іван. Але так само молодо лунає його голос: «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине!».

(247 слів)

З народного

Словник

Козацькі чайки – казацькі лодки

Ключіна – жердь

Ятагани – турецькі сабли

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А казка
Б байка
В легенда
2. Визнач, яка тема твору.
А боротьба козаків з ворогами
Б мужність козаків
В сила української пісні
3. За що турки хотіли стратити Івана?
А за те, що він був козаком
Б за те, що його спів надав мужності козакам
В за те, що хлопець співав пісні у в'язниці
4. Що врятувало життя хлопцю?
А його чарівний спів
Б його надзвичайна сила
В плач жінок і дівчат
5. На якому музичному інструменті грав кобзар?
А на бандурі
Б на кобзі
В на скрипці
6. Яку пісню співав Іван?
А «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине!»
Б «Ще не вмерла України ні слава, ні воля»
В «Їхав козак за Дунай»

7. Як вплинула Іванова пісня на тих, хто був присутнім на страті? Випиши речення, у яких про це говориться.

8. Обери й запиши слова, якими можна схарактеризувати Івана.

Мужній, сміливий, веселий, дотепний, співучий, сумний, корисливий.

Іван – _____

9. Знайди в тексті й випиши речення, у якому висловлено основну думку твору.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

КАЛИНА

Бабуня Настя нічого так не любить, як садити дерево. Вона каже:

– Завжди знайдеться місце, де посадити дерево. А хто про це не дбає, той або байдужий, або сліпий до краси.

Коло бабусиної хати ростуть вишні. А від вулиці – явори.

Позаторік бабуня принесла з лісу й посадила під вікном тонке деревце. Доглядала його, поливала. Воно прийнялося. Але першої весни не цвіло. Тільки зеленіло.

Другої весни викинуло білі китиці. Усі побачили, що це – калина.

Настає тепло – і хати бабусиної не видно. Цвітуть білі вишні, пахне ліловий бузок, гіацинти, нарциси. Згодом жоржини тягнуться до порога.

Та найбуйніше квітує калина. Соловейко звив на ній гніздо. Він тьохкає, а калина цвіте й заглядає у вікно. Соловейко тьохкає, поки калина не перецвіте.

Кінчається літо. З кожної гілочки калини звисають важкі червоні кетяги. Сюди прилітають журавлі. Вони збираються у вирій. Сідають на калину, дзьобають калинові ягідки. Бабуня Настя дивиться на них і наказує:

– Наїдайтеся, щоб вам не було голодно летіти в далекі краї... Летіть, та не баріться там...

А серед зими з'являються поласувати калиною снігурі. Отак і живе бабуня Настя – з деревами, квітами і пташками.

(198 слів)

За Борисом Харчуком

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А казка

Б оповідання

В байка

2. Що найбільше любить бабуня Настя?

- А саджати дерева
- Б саджати квіти
- В саджати городину

3. Яке деревце принесла бабуня з лісу?

- А ялинку
- Б калину
- В горобину

4. Який птах звив гніздечко на калині?

- А горобець
- Б соловей
- В синичка

5. Знайди в тексті й випиши речення про те, які квіти росли біля бабусиної хати.

6. Знайди в тексті й підкресли речення, які є наказом бабусі птахам.

7. Прочитай уважно вірш. Зроби його розмітку для виразного читання.

КАЛИНОНЬКА

Ось калина над рікою
Віти стелить по воді.
Хто це щедрою рукою
Їй намистечко надів?
Червонясте, променисте –
Розцвітає, як вогні...
Дай хоч трішечки намиста,
Калинонько, і мені!

(28 слів)

Марія Познанська

8. Про яке намисто йдеться у вірші?

А коралове намисто

Б ягоди шипшини

В кетяги калини

9. Легенда – це:

А невеликий розповідний твір, у якому зображується життя персонажа за короткий проміжок часу.

Б невеликий розповідний твір про вигадані події, що відбуваються з людиною чи твариною.

В твір-розповідь про якусь особу, подію, походження людей, тварин, рослин тощо, оповитий фантастикою, казковістю.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

КАЛИНОВІ ПЛОМІНЦІ

За городом неначе багаття палахкотить. То від червоних кетягів на калинових кущах. Ламати їх саме в пору, бо ягоди вже прихопив морозець, а від того вони солодшають.

Принесуть діти калину додому, бабуся пов'яже її в пучки і повісить на горищі.

– Кращих ліків, ніж калина та малина, годі й шукати, – каже бабуся.

Як хто застудиться, бува, вона хутенько заварює чай з калиною – з ягодами, листям і гілками. Посьорбаєш того чаю – і застуду ніби рукою знімає. А ще бабуся смачний кисіль з калиною варить, пиріжки пече. А коли ставить другі вікна на зиму, то в міжвіконня кладе калинові пучечки. Узимку лютує надворі мороз, намагається і до хати прошмигнути, розмальовує шибки. А калина палахкотить собі весело: мовляв, не здолаєш, морозе!

Тетянка складає наламану калину на пожухлій траві, а Тарасик вигойдується мало не на вершечку.

– Досить уже! – гукає Тетянка братикові. – Бо й не донесемо.

Тарасик шугає на землю.

– Калині не шкодить, коли її ламають. Навесні вона молоді пагони викидає і стає ще пишнішою. Та оті найбільші кетяги лишимо для снігурів. Прилетять вони взимку і поласують ягодами.

Тарасика й Тетянки майже не видно за оберемочками калини. Здається, ніби два пломінці відірвалися від калинового багаття і пливуть почорнілим осіннім горбодом до хати.

(195 слів)

Василь Чухліб

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А оповідання
Б казка
В легенда
2. Що росло за бабуниним городом?
А кущі шипшини
Б кущі калини
В кущі малини
3. Чим бабуся лікує від застуди?
А чаєм з лимоном
Б чаєм з малиною
В чаєм з калиною
4. Для яких пташок діти залишили на зиму кетяги калини?
А для горобців
Б для ластівок
В для снігурів
5. Випиши речення, з якого видно, коли краще ламати калину.

6. Знайди й підкресли в тексті речення, у яких говориться про те, чи шкодить калині, коли її ламають.

7. Прочитай уважно вірш. Зроби його розмітку для виразного читання.

Тече вода з-під явора
Яром на долину.
Пишається над водою
Червона калина.
Пишається калинонька,
Явір молодіє,
А кругом їх верболози
Й лози зеленіють.

(23 слова)

Тарас Шевченко

8. Як слід розуміти вислів «Пишається над водою червона калина»?

- А** росте над водою
- Б** задивляється у воду
- В** милується своєю вродою

9. Казка – це:

- А** невеликий розповідний твір, у якому зображується життя персонажа за короткий проміжок часу.
- Б** невеликий розповідний твір про вигадані події, що відбуваються з людиною чи твариною.
- В** твір-розповідь про якусь особу, подію, походження людей, тварин, рослин тощо, оповитий фантастикою, казковістю.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК

В Україні здавна шанують вишиті рушники. Такі рушники дарують на щастя, промовляючи: «Хай стелиться вам доля рушниками». Ними, вважаючи їх оберегами, прикрашали вікна, двері. Вишитим рушником накривали на столі хліб як символ особливої поваги до нього. На рушнику гостям подавали хліб-сіль як ознаку гостинності.

У вишитий рушник загортали новонароджену дитину. Такий рушник зберігався в родині як реліквія. Рушники супроводжували людину від самого її народження і до останнього дня життя. Найдорожчим подарунком уважався той рушник, який вишивала мати. Коли син вирушав у дальню дорогу, мати дарувала йому рушник для захисту від різних негараздів. Зігрітий любов'ю і теплом працюючих материних рук, рушник був не лише виявом її почуттів, а й своєрідним заповітом, оберегом. Він навчав любити рідну землю і не забувати батьківської домівки.

Українські рушники можна читати, як книжку. Потрібно тільки знати, що означають їхні символи. Калина на рушнику символізувала любов і вірність. Дуб – символ віри і краси. Жінки, у сім'ї яких був загиблій, вишивали узори маку.

Найчастіше рушники вишивали нитками червоного і чорного кольорів. Український поет Дмитро Павличко у своєму вірші «Два кольори», який став піснею (на музику вірш поклав композитор Олександр Білаш), пояснив це так: «Червоне – то любов, а чорне – то журба». Але бували рушники, у яких використовували різнокольорові нитки: зелений колір символізував людську доброту, блакитний – небо і воду, синій – спокій, фіолетовий – повернення додому, жовтий – сонце і хліб. Бачиш, як цікаво «читати» рушники!

(226 слів)

З журналу

Словник

Реліквія – свято хранимая, почитаема вещь, связанная с событиями прошлого

Негарáзди – неприятности

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б нарис

В легенда

2. Що прикрашали рушниками?

А вікна, двері

Б столи, полиці

В шафи, ліжка

3. Що вважалось символом гостинності?

А смачні пиріжки

Б доброзичливі усмішки

В хліб-сіль на вишитому рушнику

4. З'єднай лініями назви кольорів з їхнім значенням на вишитому рушникові.

червоний •	• людська доброта
чорний •	• любов
блакитний •	• сонце і хліб
синій •	• повернення додому
жовтий •	• журба
зелений •	• небо і вода
фіолетовий •	• спокій

5. Який рушник був найдорожчим подарунком і вважався захистом від різних негараздів?

А той, яким зустрічали гостей

Б той, яким накривали хліб

В той, який вишивала мати

6. Яку назву має пісня про рушник, згадана в тексті?

А «Журба»

Б «Пісня про рушник»

В «Два кольори»

7. Яке побажання висловлювали люди, даруючи рушник? Випиши його.

8. Познач основну думку тексту.

А Рушник – хатня прикраса.

Б Рушник – оберіг і символ України.

В Рушник – вишитий шматок тканини.

9. Випиши з тексту слова про те, що символізували дуб і калина, вишиті на рушнику.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

РУШНИКИ БАБУНІ ГАННИ

У неділю Даринка прибігла до бабуні Ганни. Їй подобалося в затишній бабусиній хаті: м'які смугасті половики на підлозі, вив'язана скатертина, мережані фіранки, рушники з яскравими квітами та птахами.

– Бабуню, а ви це все самі робили? – цікавиться дівчинка.

– Та звичайно ж сама, дитинко.

– Бабуню, – горнеться до старенької онучка, – а пам'ятаєте, у шафі є ще рушники? Покажіть, бабуню!

Бабуня Ганна посміхається, іде до шафи. Виймає цілий стос рушників. Кожний розгортає, обережно розстелює. І від тих рушників наче ще світліше стає в кімнаті.

Милується Даринка червоними трояндами: великі й малі, вони рясно розквітають на білому полотні.

– Бабуню, я впізнала, що це за листя, – радіє дівчинка. – Це дуб! А поруч – калинові ягідки.

– Так, онученько. Для нас, українців, дуб – священне дерево. Дуб та калина поєднують у собі силу і красу, тому рушник з таким візерунком дарували хлопцям. Цей рушник я вишивала колись твоєму дідусеві, який загинув на війні.

Бабуся сумно схиляє голову. Та Даринка не дає старенькій журитися, бере в руки полотнину, на якій жаром горять маки:

– Аж очам боляче, бабуню. Такі яскраві! І маківки вишиті, і лілії.

Бабуні Ганні подобається, що онучка примітлива, і вона задоволено пояснює:

– Дівчата вишивали маки на згадку про загиблих. А лілія символізувала дівочу красу і чистоту.

Поволі надходить вечір, уже й Даринці час спати, та несла відвести очей від чарівного бабусиноного рукоділля.

– Бабуню, навчите мене вишивати? – питає дівчинка.

– Аякже, Дариночко, коли хочеш, то в наступну неділю й почнемо.

Ніч. Засинає дівчинка, і на білому полотні її снів пло-
меніє калина з великим лапатим листям, досягають ви-
ноградні грона, хвилею заплітається хміль, а на гілці тро-
янди виспівує соловейко.

(259 слів)

За Василюю Оларис

Словник

Фіра́нки – занавески, штори

Стос – кипа чого-нибудь

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А оповідання

Б нарис

В легенда

2. Що подобається Даринці в бабусиній оселі?

А половики, скатертина, рушники

Б квіти, серветки, дзеркало

В килими, посуд, меблі

3. Що показала бабуся Даринці?

А вишиту сорочку

Б вишиті рушники

В плетені килими

4. З'єднай лініями назви рослин і те, що вони символізують.

маки	•	•	дівоча краса і чистота
лілія	•	•	сила і краса
дуб і калина	•	•	згадка про загиблих

5. Чому засумувала бабуся, коли показувала онучці рушник, який колись вишивала дідусяві?

А бо із сумом згадала про свою молодість

Б тому, що втомилася розказувати про рушники

В тому, що дідуся вже немає в живих

6. Про що попрохала Даринка бабусю?

- А щоб та подарувала їй рушник
- Б щоб добре берегла рушники
- В щоб навчила дівчинку вишивати

7. Що наснилося Даринці?

- А що вона ніяк не навчиться вишивати
- Б різні рослини і птахи на вишитому рушнику
- В бабуся

8. Якими словами можна схарактеризувати Даринку? Вибери й запиши їх.

Допитлива, примітлива, лагідна, уважна, байдужа, заздрісна, ввічлива, весела, лінива, вередлива.

Даринка – _____

9. Випиши речення, у якому говориться про те, як бабуся ставиться до своїх рушників.

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

НЕ ВПУСТИ РАКА З РОТА

Летіла якимось ворона понад морем, дивиться – лізе рак. Вона хап його та й понесла через лиман у ліс, щоб там, сівши де-небудь на гіллі, гарненько поспідати. Бачить рак, що доводиться пропадати, та й каже вороні:

– Гей, вороно, вороно, знав я твого батька і твою матір: славні вони були!

– Угу! – каже ворона, не роззявляючи рота.

– І братів, і сестер твоїх знав, – каже знову рак, – які вони добрі були!

– Угу! – гугнить ворона, а рака міцненько держить.

– Та все ж хоч і гарні були, – каже рак, – а тобі не рівня. Мені здається, що й на світі нема нікого розумнішого за тебе!

– Еге! – крикнула ворона на весь рот і впустила рака в море.

От тим-то, як кого обдурять хвалою або улесливими словами, то люди кажуть, що він упустив рака з рота. А коли хочуть застерегти, то кажуть, щоб не впустив рака з рота.

(144 слова)

З народного

Словник

Гугніть – бубнит

Улесливий – льстивий

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А байка

Б казка

В оповідання

2. Кого хвалив рак?

А подруг ворони

Б знайомих ворони

В близьких родичів ворони

3. Знайди в тексті й випиши, як рак хвалив ворону.

4. Якими були слова рака?

А правдивими

Б улесливими

В злими

5. Випиши з тексту речення, у яких висловлено основну думку твору.

Прочитай уважно текст.

ГОРДА КАЧКА

Качка плаває собі на воді. Коли це лис прибігає.

– Добрий день, пані, – каже лис.

– Здорові були, добродію! Що там доброго скажете?

– Та не маю коли, бо біжу з двора. А чи ви ота качечка, що люди кажуть: нема кращої на ціле село?

Качка аж нестямилася з радощів.

– Так, може, то я і є, – каже.

– То ходіть же швидше зі мною до двору, бо пані вас дуже хочуть бачити. Ви не знаєте, які ви скрізь славні, навіть у дворі вас знають.

Дурна качка, недовго думаючи, стриб на берег. А хитрий лис її за шийку – хап!

– Отак, – каже, – гордість не одному вже шию скрутила.

(105 слів)

За Юрієм Федьковичем

6. Яку байку нагадують байки «Не впусти рака з рота» і «Горда качка»?

А «Півень і Зозуля»

Б «Лебідь, Щука і Рак»

В «Ворона і Лисиця»

7. З тексту «Горда качка» випиши речення, яке містить прислів'я.

8. Визнач прислів'я, яке допомагає розкрити основну думку байки «Горда качка».

А Дурний язик голові не товариш.

Б Говорить прямо, а робить криво.

В Двоє хитрих мудрого не переважають.

9. Хто з названих письменників був відомим українським байкарем?

А Леонід Глібов

Б Іван Крилов

В Василь Сухомлинський

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

ЯК СОЛОВЕЙКО ЧОЛОВІКА РОЗУМУ НАВЧАВ

Один чоловік упіймав соловейка і хотів з'їсти. А пташка й каже:

– Краще пусти мене, а я тебе навчу такого, що тобі у великій пригоді стане.

Той чоловік пообіцяв відпустити.

І каже соловейко:

– Ніде того не їж, що не годиться. Ніде того не шкодуй, чого вже не можна повернути. Ніколи словам неправдивим не вір.

Почувши це, чоловік пустив соловейка.

А соловейко хотів перевірити, чого навчився той чоловік. Полетів угору і каже до нього:

– Даремно ти мене пустив! У мені є велика перлина. Якби ти її дістав, зараз би багатцем зробився.

Почувши те, чоловік дуже засмутився і просив, щоб той повернувся.

Тоді соловейко каже:

– Усе, чого я тебе вчив, пішло марно. Шкодуєш за тим, чого вже не повернути. Неправдивим словам повірив! Дивись, який я маленький. Де ж у мені може вміститися велика перлина?

Та й полетів собі. Отож більше вір своїм очам, ніж чужим речам.

(148 слів)

З народного

Словник

Перліна – жемчужина

Марно – попусту

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.

А байка

Б оповідання

В казка

2. Навіщо чоловік упіймав солов'я?

А хотів його з'їсти

Б думав продати пташку

В для того, щоб посадити в клітку

3. Випиши з тексту речення, у якому говориться про те, що соловей запропонував чоловікові.

4. Яким словам радив не вірити соловейко?

А улесливим

Б неправдивим

В нещирим

5. Випиши з тексту речення, у якому висловлено основну думку твору.

Прочитай уважно текст.

СИЛЬНІШЕ ЗА СИЛУ

Заліз кіт під стріху і спіймав горобця. Той попросив кота:

– Відпусти мене. Може, і я коли стану тобі у пригоді.

– Чим ти можеш мені знадобитися? – фиркнув кіт. –

Я дуже спритний, а це головне в житті.

Горобець заперечив:

– Це не зовсім так. Є на світі щось сильніше, ніж сила.

– Сильніше, ніж сила? – здивувався кіт. – Як це?

– Коли вже так хочеш, скажу. Ось ти ходиш тихо, а кажуть, коли ти випустиш кігті, уся сила твоя пропаде.

– Це в мене сила пропаде? – підскочив кіт. – Дивись, дивись! – і застрибав по даху.

А горобець піднявся в повітря і крикнув:

– Знай, що сильніше за силу...

– Куди ти? – закричав кіт так сильно, що не розчув останнього слова горобця.

(116 слів)

З народного

6. Що вважав кіт найголовнішим у житті?

А хитрість

Б спритність

В лагідність

7. Закінчи речення: «Знай, що сильніше за силу _____».

8. З поданих прислів'їв обери те, яке допомагає розкрити основну думку казки «Сильніше за силу».

А Слово – не горобець, вилетить – не піймаєш.

Б Слово до слова – зложиться мова.

В Розум силу переважить.

9. Хто із цих письменників був відомим українським байкарем?

А Іван Крилов

Б Тарас Шевченко

В Леонід Глібов

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

ПОВІНЬ

На Десні – повінь. Навколо вода, берегів не видно. Верби у воді стоять, гілля полощуть. Поміж вербами човен пливе. А в човні – Тетянка з татом.

Над водою, на вербовій гілці, пухова рукавичка гойдається.

– Хтось рукавичку на вербу закинув! – дивується Тетянка.

– То ремезкове гніздо. Маленький ремезок, непринадний, а бач, який майстер! – розповідає тато.

Біля човна щось довге й зелене зблиснуло, аж вода завирувала.

– Ой, чи не крокодил! – злякалася Тетянка.

Тато голосно засміявся, аж луна покотилася.

– Це щука ганяє.

За вербами – невеличкий острівцець, наче круглий столик.

– Отут і нарвемо щавлю, – прип'яв тато човна до корча. – З молодим щавликом борщ смачний!

Тетянка рве щавель у торбинку і раптом – до тата:

– Заець! Он там, у кущі! Заець зіщулився, тремтить, але не тікає. А куди ж йому тікати?

– До ранку острівцець затопить повинню. Так що поїхали, вуханю, з нами, – примовляв тато, несучи зайця до човна.

Коли перепливали повноводу Десну, заець притиснувся до Тетянки, а вона його полою плащика прикрила.

– Тату, ми вуханя додому заберемо? – питалася тата. – Буде з кролями жити...

– Еге, в клітці ніби затишніше. І їжі досхочу дають. Але заець — не кріль. Йому воля треба, роздолля, – тато налягав на весла і розмовляв з Тетянкою.

Тут човен ткнувся носом у берег. Заець повів туди-сюди косими очищами, та як чкурне до лісу! Тільки смуга лягла.

(208 слів)

Василь Чухліб

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А казка
Б нарис
В оповідання
 2. Коли відбулася описана подія?
А ранньою весною
Б на початку літа
В у кінці весни
 3. На якій річці відбулася подія?
А на Дніпрі
Б на Дністрі
В на Десні
 4. З якою метою тато з донькою попливли на острівець?
А рятувати зайців
Б набрати щавлю на борщ
В милуватися повінню
 5. Кого побачила Тетянка у кущі?
А білку
Б лисицю
В зайця
 6. Що зробили Тетянка і тато із зайчням?
А посадили в клітку до кролів
Б випустили на волю
В узяли із собою додому
 7. Знайди в тексті й підкресли речення, у яких описано повінь.
 8. Випиши речення, у яких говориться, чому тато вирішив піймати зайця.
-
-

9. Випиши слова, які найточніше характеризують Тетянку.

Допитлива, уважна, байдужа, спостережлива, боязка, смілива, чуйна, зла.

Тетянка – _____

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

ВЕСНЯНІ ВОДИ

Повінь! Річка Ворскла набрякла водою, берегів не видно, наче й не було.

Орчик прибіг додому захеканий, із затуманеними очима, з напіврозкритим ротом і кричить з порога:

– Тату, бачив зайця, на колоді примостився, а колода крутиться під ним, крутиться!..

Так щовесни – ідуть вони до свого човна і веслюють до незатоплених горбочків та острівців. Ось перше сухе місце, начіплялося навколо кущів галуззя, сміття, бур'яну... Зате скоро-таки надибують зайця – бігає по мокрій латці землі, і вуха в нього так жалісливо стирчать, що у грудях хіба ж не ворухнеться щось гостре?

Заєць хоче у воду скочити, весь він напружений, наполоханий, очі великі й опуклі. Батько бере його обома руками, заєць здригається, вигляд у нього заляканий і безпорадний.

А ген двоє зайців! Нашорошили вуха – схожі на два вухаті пеньочки. І такі вони насторожені та безпорадні, так вони вражені тим несподіваним багатководдям!..

Повінь уже не перший день, то вони, певне, й голодні. А від страху стали й довірливі. Облізли, хутро на них вилиняло, а свіже неросло. Якось наче аж на зайців не схожі.

Батько ступає на острівець, зайці пробують тікати, товчуться навколо батька, а він їх ловить – і вже в мішку.

Зайців випускають на згірку за селом. «Біжіть, біжіть, – думає Орчик. – Та не будьте такі дурні, більше не потрапляйте в повінь».

(208 слів)

Євген Гуцало

Словник

Захékаний – запыхавшийся

Нашорóшили – наострили

Виконай завдання.

1. Визнач жанр прочитаного твору.
А казка
Б нарис
В оповідання
 2. Коли відбулася описана подія?
А ранньою весною
Б на початку літа
В у кінці весни
 3. На якій річці відбулася подія?
А на Дніпрі
Б на Ворсклі
В на Пслі
 4. Чому тато й Орчик щовесни пливуть по річці?
А щоб прибрати сміття
Б щоб рятувати зайців
В щоб помилуватися повинню
 5. Кого побачив Орчик?
А зайця
Б лисицю
В косулю
 6. Що зробили тато й Орчик із зайцями?
А віднесли в живий куточок
Б випустили на волю
В принесли додому
 7. Знайди в тексті й підкресли речення, у яких говориться про те, чому зайцям скрутно в повінь.
 8. Випиши речення, у яких описується повінь.
-
-

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

ВАРІАНТ 1

Прочитай уважно текст.

СИНИ

Дві жінки брали з криниці воду. До них підійшла третя. Сивенький дідусь присів на камінчик перепочити.

Ось одна жінка й каже іншим: «Мій синок спритний і сильний, ніхто його не подужає». «А мій співає, як соловейко, ні в кого такого голосу немає», – каже друга. А третя мовчить. «Чого ж ти про свого сина нічого не скажеш?» – питають її сусідки.

– Що ж казати? Нічого особливого в ньому немає.

Набрали жінки повні відра й пішли. І старенький за ними. Ідуть жінки, зупиняються. Болять руки. Хлюпає вода. Ломить спину.

Раптом назустріч три хлопчики. Один через голову перекидається, колесом ходить. Милуються ним жінки. Другий соловейком заливається, пісню співає. Заслухалися жінки. А третій до матері підбіг, узяв у неї важкі відра й потягнув.

Питають жінки у старенького:

– Ну що? Як Вам наші сини?

– А де ж вони? – відповів старий. – Я лише одного сина бачу.

(144 слова)

Валентина Осєєва

Виконай завдання.

1. Скільки людей опинилося біля криниці?

А 2

Б 3

В 4

2. Котра із жінок вихвалялася тим, що її син співає, як соловейко?

А перша

Б друга

В третя

3. Чому мовчала третя жінка?

А бо її син не вмів співати

Б бо не хотіла вихвалитися

В бо вважала, що нічого особливого в її сині немає

4. Вибери прислів'я, яке найточніше передає основну думку твору Валентини Осєєвої.

А Усяке дитя матері миле.

Б Нема того краму, щоб купити маму.

В При сонці теплò, при матері добро.

5. Чому дідусь сказав, що бачить лише одного сина?

А тому, що погано бачив

Б тому, що лише один син допоміг матері

В тому, що не чув, як один із синів співає

6. Як слід розуміти вислів *колесом ходити*?

А швидко рухатися

Б кататися на колесі

В рухатися, перекидаючись через голову

Прочитай уважно вірш.

МАТИ

Хто тебе так щиро любить,
І вбирає, і голубить,
І кладе у постіль спати?
Мати.

Хто стеріг тебе від злого,
Відмовляв собі усього,
Щоб тобі віддати?
Мати.

Хто тебе узяв за руку
І до школи на науку
Вів, щоб розуму навчати?
Мати.

(43 слова)

Марійка Підгірянкa

7. Яка основна думка вірша «Мати»?

А мати – твій друг і порадник

Б мати повинна відмовляти собі в усьому

В треба слухатися матір

8. Що нагадує вірш «Мати»?

А побажання матері

Б розповідь про матір

В опис матері

9. Доповни ланцюжок слів за змістом вірша.

Мати любить, вбирає, голубить, _____

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

ВАРІАНТ 2

Прочитай уважно текст.

СЬОМА ДОЧКА

Було в матері сім дочок.

Ось поїхала одного разу мати в гості до сина, а син жив далеко-далеко. Повернулася додому аж через місяць.

Коли мати увійшла до хати, дочки одна за одною почали говорити, як вони скучили за матір'ю.

– Я скучила за тобою, немов маківка за сонячним променем, – сказала перша дочка.

– Я ждала тебе, як суха земля жде краплину води, – промовила друга дочка.

– Я плакала за тобою, як маленьке пташеня за пташкою, – сказала третя.

– Мені тяжко було без тебе, як бджолі без квітки, – щибетала четверта.

– Ти снилась мені, як троянді сниться краплина роси, – промовила п'ята.

– Я виглядала тебе, як вишневий садок виглядає соловейка, – сказала шоста.

А сьома дочка нічого не сказала. Вона зняла з ніг матусі взуття й принесла їй води в мисці – помити ноги.

(128 слів)

Василь Сухомлинський

Виконай завдання.

1. Скільки всього дітей було в матері?

А 6

Б 7

В 8

2. Куди поїхала мати?

А до бабусі

Б у гості до сина

В на ярмарок

3. Коли повернулася мати?

А через рік

Б через місяць

В через тиждень

4. Покажи стрілочками, якій з дочок належать подані слова.

перша	•	• Ти снилась мені, як троянді сниться краплина роси.
друга	•	• Я виглядала тебе, як вишневий садок виглядає соловейка.
третя	•	• Я плакала за тобою, як маленьке пташеня за пташкою.
четверта	•	• Я скучила за тобою, немов маківка за сонячним променем.
п'ята	•	• Я ждала тебе, як суха земля жде краплину води.
шоста	•	• Мені тяжко було без тебе, як бджолі без квітки.

5. Яка з дочок справді любила матір? Випиши речення, які про це свідчать.

6. Знайди рядок, у якому виділене слово вжито в переносному значенні.

А Промовила друга дочка.

Б Сказала перша дочка.

В Щebetала четверта дочка.

7. Вибери серед прислів'їв те, яке за змістом найточніше передає основну думку твору Василя Сухомлинського.

- А На сонці теплó, при матері добрó.
- Б Матері ні купити, ні заслужити.
- В Людина красна не словами, а добрими ділами.

Прочитай уважно вірш.

МАМА

Я прокидаюся рано, –
Тихенько лежу, не встаю.
Тільки спросоння погляну –
Бачу матусю свою.
Мати – досвітня пташинка.
З досвітку вік не зімкне,
Ходить по хаті навшпиньки,
Щоб не збудити мене.
Мати – то сонечко рідне,
Тепле, ласкаве, земне.
Слово її заповітне
Гріє й тривожить мене.

(44 слова) Іван Гнатюк

8. Що спільне у творах Василя Сухомлинського й Івана Гнатюка?

- А тема
- Б жанр твору
- В головні герої

9. Випиши з тексту вірша «Мама», що сказано про:

маму – _____

_____ ;

маміне слово – _____

_____ .